

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, péntek, 1908. szeptember 18.

200. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskocika ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . 12 kor. Egy hóra . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Nemezis.

A kormányhoz közel álló „Budapesti Hirlap” *La Giovine Fiume* címmel tegnapi számában szöszterint a következőket írja:

Ez az olasz neve egy fiumei ifjusági egyesületnek, mely körülbelül három évvel ezelőtt alakult meg olyan célból, hogy a város olasz fiatalosságának testgyakorló kedvét fokozza, valóságban pedig azért, hogy az Olaszországon kívül élő olaszok összetartozását hirdesse és igazgasson a magyarság és a magyar állam ellen. Ez az egyesület újságot is ad ki. Az egyesület a Savoya-ház ötágú, „Savoya sempre avanti” föllíratot viselő csillagra esküszik és gondoskodik arról is, hogy irredentista tagjainak a lap magyar ellenes irányra miatt kellemetlenségük ne legyen. A lap felelős szerkesztőjének ugyanis kinevezték Pillpich Ferenc kömivest, aki a nevét is alig tudja leírni.

A strómannal szerkesztett lap hétről-hétre magyar gyűlölettel izzó cikkeket közöl, amelyeknek íróit senki sem ösmeri, mert állandóan jellegét használnak. Izgatnak a magyar állam, a magyar állami intézmények ellen és fölhihvák az olaszokat, hogy gyermekeiket ne küldjék a magyar iskolákba, mert ott nyelvükből, szokásaikból kivetkötetik őket. Hangoztatják, hogy a város nem a magyaroké, mert a Juli Alpezen elterülő városok Itáliához, a minden olaszok hazájához tartoznak.

Az újság és az egyesület a legvadabb terrorizmussal dolgozik nemzetellenes céljai érdekében. A város olasz lakosságában minden lehető eszközzel bizalmatlanságot kelt a magyarok ellen és ha a jobb részű olaszok tiltakoznak az ő izgatásuk ellen, rögtön árulóknak nevezik őket.

Mivel a könnyen hívő köznépet nem nehéz megtéveszteni, a magyarokkal szimpatizáló olaszok teljesen visszavonulnak a közéletből, ne hogy sérttegensék, vagy támadják őket. A békés érzelmű olaszok csendes visszavonulása a *La Giovine Fiume* című lapban és embereiben a győzelem érzetét kelti fel, mert terrorizáló munkájuknak már is megvan az eredménye. *Megnehezítették az olaszság és magyarság közeledését.* A magyarokban mindig meg volt a barátságos érintkezésre való törekvés, a kormányosság politikája is ezt szolgálja, a jó viszony azonban *sohasem fejlődhetett ki.* A jóindulatú, békés csöndet az irredentista lap és emberei mindig a kellő pillanatban megvazarták. Az olasz egyesületekben, társaskörökben mindenütt ott vannak a *La Giovine Fiume* emberei is, akik minden alkalommal tüntetnek az olasz Fiume mellett.

Igy azután nem is lehet kívánni a magyaroktól, hogy megjelenjenek olyan helyeken, hol nemzetiségüket, államiságukat különféle díszes jelzőkkel illetik és magyar hazafiságukat sérttegetik.

Ez az irredenta egyesület megteszi azt is, hogy olasz-barát magyarjainkat kisajátítja. A többi között, mikor Türr István tábornok emlékét ünnepelték, kirekesztették a magyarokat, letagadták Türr magyar származását és mint vérbeli olasz ünnepelték. Dantenak ravennai ötszáz éves emlékünnepe is kedvező alkalmul szolgál az ifjusági egyesületnek arra, hogy Fiumét is Olaszországhoz tartozó városnak hirdessék. A Dante-emlékünnepe alkalmából készített fiumei képeslevelező-lapokat az ügyesség el is koboztatta, mert a magyar államot sértették.

Ezekre a dolgokra felhívjuk a magyar kormány és elsősorban a fiumei ügyészség fi-

gyelmét. Az ifju irredenták mozgalmát a legnagyobb figyelemmel kell kísérni és sürgősen intézkedni, mielőtt a metely nagyobb mértékben terjed.

Teljesen igaza van a B. H.-nak. Itt az ügyészségnek kell beavatkozni. Sőt el is árulhatjuk, amit a B. H. megrendelésre írt fentidézett hírenek sugalmazói még nem akartak egy csapásra megírni, hogy már készül is az ügyészi beavatkozás. Nem kevesebb mint 18 sajtópert akasztanak a „*La Giovine Fiume*” nyakába, ami ezt az irredentista hecclapot természetesen örökre el fogja némitani. Csak hogy mi ugyanezt az ügyészi beavatkozást már hónapokkal ezelőtt sürgettük. Irtunk többek között az ötágú szavoyai csillagról is cikket május 9-én, amiért ugyanazon este, mivel igazat irtunk, be is akarták a fejünket verni. Hogy egy aznap megjelent másik cikket rántottak elő ürügyül a támadásra, az csak azt mutatja, hogy a „*Giovine*” hadjáratának vezetői a taktikának értékét is ismerik a háboruban.

Nos ezen vezetők között titokban, a leg hátulsó sorban, de úgy hogy minden szál az ő kezében futott össze, ott állt *Zanella Rikárd*, Fiume város országgyűlési képviselője is. Az ő lelkiismeretén szárad „*A Tengerpart*” nyomdájának összezuzása, ő erőszakolta ki a rappresentanz. határozatát a lap szerkesztői ellen. Ő volt ismét az, aki az itthon mint városi képviselő által kifizetett határozatot Budapesten mint országgyűlési képviselő sietett képviselőházi beszédekkel, kormányzói és miniszteri befolyásokkal érvényre juttatni. Nákó Sándor gróf pedig, aki az eszközök válogatása nélkül, kiméletlenül fellépni tudók előtt menten kapitulálni szokott (— elég kizsartott pénzbe került ez a gyengéje —), *Zanella* nemtelen hadjáratához készségesen asszisztált. Ime így növesztették meg az irredentisták szarvát. És így csinált *Zanella Rikárd*, azért hogy veszendő népszerűségét ismét visszaszerezze, a fiumei „*Giovine*”-egyletől politikai faktort.

Az irredentista mozgalom pedig Fiumében nőtt, egyre nőtt és most a fejére nőtt magának *Zanella Rikárd*nak is. *Ime a nemezis.* Kezdődik a vég, az összeomlás, a sok politikai harlekinizmusknak a csodje. Most hiába fut *Zanella*, a B. H. politikai rovatvezetőjéhez az *Andrássy* jóvoltából mandátumhoz juttatott *Béla Henrik*hez, hiába küldeti fel már a B. H. fiumei tudóstójával a „*Giovine*” elleni cikkeket. „*Die ich rief, die Geister, werd' ich nun nicht los.*” A nemezis össze fogja morzsolni mindenek előtt magát az irredentista szellem felidezőjét *Zanella Rikárd*ot, aki a saját egyéni érvényesülése érdekében tíz év óta dulja fel a békét Fiumében. Most vége lesz a kétszínű játéknak. Az irredentisták táborában nem érvényesülhet, mert ott nálánál erőszakosabb és radikálisabb emberck is vannak és irredentista programmal Budapesten nem is juthat *Andrássy* és a kormány közelébe, a magyar állásponthoz pedig nem közeledhetik már, mert akkor az általa felidezett szellemek minden oldalról fülébe zugják, dörgik, süvítik, kiabálják, ordítják a „*traditore*”-t, a B. H.-nak keservesen elpanaszolt „*áruló*” szót. Igenis „*traditore*” és százszor „*traditore*”! Elárulta Fiumében a magyarság és az olaszság ügyét egyaránt. És ezért fog bűnhődni *Zanella Rikárd*. A nemezis nem késik. *La vérité est en marche!*

Az interparlamentáris konferencia.
Zágrábból jelentik nekünk: Ma tizenhat horvát képviselő az interparlamentáris konferenciára Berlinbe utazott. Köztük vannak: *Surmin, Vinkovics, Zagorac, Babics-Gyalszky, Roics* Milán volt osztályfőnök és *Tomicsics György* nyugalmazott altábornagy. A koalíciós lapok azt írják, hogy a horvátok a konferencián külön nemzeti csoportot fognak alkotni, ami azonban azért valószínűtlen, mert az interparlamentáris konferencia statutuma csupán egy magyar országgyűlési csoportot ismer.

Berlinből táviratozzák: Az interparlamentáris csoport magyar tagjai kedden déli fél-tizenkét órakor érkeztek Berlinbe. *Apponyi Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszter utközben Érsekújvárott csatlakozott a magyar csoport tagjaihoz.

A délelőtti folyamán a magyar csoport tagjai konferenciára jöttek össze, amelyen *Apponyi Albert* gróf elnökölt. Ez értekezlet folyamán megvitatás tárgya volt a Berlinben elterjedt hír, hogy a horvátok az interparlamentáris unióhoz fordultak, azonban állítólag már vizsautasításban részesültek. Ez még nem bizonyos, de mint hír, erősen tartja magát.

Értesülésünk szerint a magyar csoportnak álláspontja az, hogy a horvátok is csak mint a magyar országgyűlés tagjai és mint a magyar interparlamentáris csoport tagjai jelentkezhetnek, mint ahogy van is több horvátországi képviselő, *Josipovich* és mások, a magyar csoport tagjai közt.

Egy további berlini táviratunk jelenti: Az előkészítő tanács ma délelőtti tartotta meg első ülését. A horvátok itt azután kemény leckében részesültek. A német *Eitkopf* oktatta ki őket a magyar közjogból és megmagyarázta nekik, hogy ő sem ismer horvát államot. Ha tehát a konferencián részt akarnak venni, ezt csak a magyar csoportba való belépés révén érhetik el. A nevezetes tanácskozás részleteiről ez a tudósítás számol be:

A berlini interparlamentáris kongresszus tanácskozásait előkészítő tanács ma délelőtti 19 órakor a Reichstag üléstermében *Pléner* (oszták) elnöklésével ülést tartott, amelyen a tanács valamennyi tagja részt vett, köztük a magyar csoport képviselőiben *Apponyi Albert* gróf vallás- és közoktatási miniszter, a csoport elnöke és *Nagy Emil* orsz. képviselő.

Mindjárt az ülés megnyitása után *Eitkopf*, a német interparlamentáris comité elnöke jelentette, hogy a berlini konferencián való részvételre külön csoportban jelentkeztek a horvát tartománygyűlési képviselők, azonban ő ismerve a magyarországi közjogi helyzetet és tudva hogy a Magyar Szent Korona egyik integráns alkatrészének képviselőiről van szó, *jelentkezéseiket tudomásul nem vehette*, a meghívókat részükre ki nem adhatta és a maga részéről a horvát képviselők jelentkezésére csak azzal felelhetett, hogy ha a berlini konferencián részt venni kívánnak, azt csak a megfelelő uton és pedig *kizárólag csak a magyar csoportba való belépés útján eszközölhetik.* (Általános helyeslés.) Végül megemlékezik arról, hogy levelére a jelentkezett horvát képviselők egy támadó iratban feleltek, amelyet nem terjeszt a tanács elé, amennyiben abban a magyarokat piszkoló és gyalázó kifejezések foglaltatnak.

Apponyi Albert gróf általános figyelem közbem emelkedett szólásra és tárgyilagos, de nagy hatást keltő beszédben vázolta Horvátország közjogi helyzetét, az 1868: XXX. t.-cz. igazi értelmét és jelentőségét és utalt arra, hogy a horvát képviselők már a múltban is többen kizárólag a magyar országgyűlési csoport tagjaiként vettek részt az interparlamentá-

Pléner elnök Apponyi fejtegetéseire, mint amelyek magától értetődő s a konferencia tagjai előtt tudott dolgokat tartalmaznak, a legteljesebb mértékben hozzájárulnak.

Ezután a tanács a kongresszusi tanácskozás napirendjének, a felszólalások sorrendjének és egyéb folyó ügyeknek elintézésével foglalkozott.

Bérmozgalom az Adriánál.

Alig csillapodott le a magyar horvát tengeri gőzhajózási társaság alkalmazottainak sztrájkmozgalma, sorompóba állnak az „Adria” tengerhajózási részvénytársaság kapitányai és gépészei is. Az „Adria” igazgatóságához a napokban három béremelési memorandumot adtak be; egyet a hajóoszték, egyet a gépészek és egyet a parancsnokok részéről.

A hajóoszték kérvénye a következő pontokat tartalmazza:

1. Egységes fizetést minden vonalon és a jelenlegi drágasági pótlék elhagyásával, 30 százalékos fizetésemelést. A kihajózás idejében is ugyanezen fizetés járjon.

2. Az ételmezési pótlék a fiumei kihajózás ideje alatt 5 korona legyen.

3. A hiányokért és a küldemények megdézsmálásáért csak akkor történjék levonás, ha a hajóoszték mulasztása be van bizonyítva.

4. Az egyenruha kötelező hordása töröltessék el vagy adassék ennek meg nem történte esetén évi 300 korona ruhapótlék.

5. Minden vonalon három turnusban teljesítsék a szolgálatot.

6. Fiumében a szolgálatot nappal 2 tiszt, éjjel pedig 1 végezze, míg a 3-ik tiszt 24 óráig szabad legyen.

7. Evente egy havi szabadságidő, melyet az igazgatóság ne tagadhasson meg senkitől és melyet korábbi visszahívásokkal ne csonkíthassanak.

8. A szabadság lejártá után a jelentkező hajóoszték teljes fizetés járjon ki.

9. Betegség esetén a véglegesített hajóoszték három hónapig teljes fizetést és három hónapig fél fizetést huzzon.

10. Az összes új kedvezmények visszaható erővel 1908. január elsejétől léptessenek életbe.

A gépészek memoranduma a következőket kéri:

1. A fizetés tengeren és szárazföldön egyforma legyen. Az első gépészek 10 évi szolgálat után havi 500 korona fizetést huzzanak, tehát a jelenleginél 25 százalékkal többet. Ugyanily százalékos arányban emelkedjék a többi osztályok gépészeinek fizetése is.

2. Betegség esetén 3 hónapig teljes és 3 hónapig fél fizetés. Azután ideiglenes nyugdíjazás egy évre.

3. Evente egy havi szabadságidő.

4. Kikötőben a szolgálati idő reggel 7-től 12-ig terjedjen, közbeeső fél órai reggeliző szünettel; délutáni szolgálat 1/2-től 5-ig. Csak a szolgálattelévő gépész maradjon egész napon szolgálatban, amint azt a kazánok fűtése megkívánja.

5. A fiumei kikötőben tartsák be a 24 órai inspekción.

6. A gépek jó karban tartása és a hajó biztonsága érdekében gépész-tanoncokat is alkalmazzanak, akik a kiképzés ideje után segítséget adnak a gépészeknek.

7. Évi 300 korona ruhapótlék.

8. A szolgálati viszályok elintézésére választott bíróság létesítése, melyben az igazgatóság és a gépészek egyformán legyenek képviselve.

9. Az ételmezési járulékok egységesebb szabályozása.

A kapitányok memoranduma, melyet két-két kivételével valamennyi parancsnok aláírt, legtöbb pontjában egyezik a hajóoszték memorandumával.

UJDONSÁGOK.

— **Tanulmányi ut Dalmáciában, Montenegróban és Albániában.** Havass Rezső dr., a magyar földrajzi társaság alelnöke bejárta Dalmáciát s az ottani tudományos körök részéről a legszívesebb fogadtatásra talált. Mostani tanulmányutjában az Adria keleti partjainak viszonyaival foglalkozott főleg a abból szempontból, hogy a vidék gazdasági viszonyainak kialakulására milyen hatással lesz az ogulin-

knini magyar-dalmát vasút. Havass dr. Dalmáciából Albániába s onnan Montenegróba utazott. Antiváriból ahol Mekovic Dusan magyar-osztrák alkonzul a legnagyobb készséggel támogatta munkájában, ma Fiuméba érkezett dr. Havass és szerkesztőségünket is behatóan informálta érdekes tapasztalatairól.

— **Az új elevátor.** A tengerészeti hatóság, az államvasutak és a raktárvállalat kiküldötteinek részvételével tegnap bizottsági ülést tartottak az elevátor helyének megállapítása végett. Élénk eszmecsere után a bizottság elhatározta, hogy a kereskedelmi miniszternek a Baross kikötőt fogja az új elevátor építési helyül ajánlani. Ha a miniszter a bizottság előterjesztéséhez hozzájárul, az államvasut két nagy gabona-tárházat fog a Baross kikötőben építeni, hogy a gabonaneműk Buccariból Fiuméba érintése nélkül egyenesen a Baross kikötőbe legyenek szállíthatók.

— **A kikötőből.** Szeptember 17. Érkezett: „Kálmán király” magyar gőzös Velencéből úresen. Indult: „Emilia” osztrák gőzös New-Orléansba 1800 tonna magnessittal és 180 tonna celluloseval; „Jókai” magyar gőzös Santosba 2275 hordó liszttel és 170 láda árpával.

— **Exotikus állatok Fiumében.** A schönbrunni állatkert részére a napokban a Lloyd hajóársaság egyik Kobeből érkező gőzösen két gyönyörű orangután s több más állatot hoznak Fiuméba. A ritka állatokat innen tehervonattal Bécsbe a schönbrunni állatkertbe szállítják.

— **Fiume népessége.** Fiume lakossága ezidőszereint 49.720 lélekre rug. 1900 december 31-én a lakosság száma 39.350 volt, tehát 8 és kétharmad év alatt a lakosság száma 10.370 lélekkel szaporodott.

— **Magyar felolvasással egybekötött vitaestély** lesz ma, szeptember 17-én este 8 órakor a fiumei Munkásotthon-ban (Via Fiumara 2). Érdeklődők szíves láttatnak. Belépődíj nincs.

— **Szerencsétlenség egy házépítésnél.** A via Molinín épülő Ruzich házban tegnap reggel 9 óra tájban súlyos szerencsétlenség történt. Egy Cattich nevű munkás a második emeleten lévő építőállványról lecsuszott és 8 méter magasságból lezuhant. A súlyosan sebesült munkást a mentők a kórházba szállították. Az orvosok megállapították, hogy súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett. Állapota életveszélyes.

— **Az új csataható.** Triesztből írja tudósítónk: Október negyedikén a király nevénapján, bocsátják vizre a trieszti Stabilimento Technikóban a szokásos ünnepek keretében a magyar-osztrák haditengerészet első tizennégyezeröttszáz tonnás csatahajóját. Az új hajó hajóhadunk legnagyobb hajója. Az új csatahajót a császári és királyi haditengerészeti mérnökök tervei szerint Triesztben, csakis Ausztriában termelt nyersanyagból építették. Az új hajó óriási méretű 135 méter hosszú, 25 méter széles, 8 méter mélyjárata és 14.560 tonna vizet szorít ki helyéből. Feltűnően erős az új hajó fölszerelése. Két főpáncéltoronyban 4 harminc és fél centiméteres, négy mellékpáncéltoronyban 8 huszonnégy centiméteres ágyú, 20 tizcentiméteres torpedóágyú, 6 hét centiméteres gyorsüzelő ágyú és 2 gépfegyver, végül két oldalsó és egy víz alatti torpedóvető-készülék hat méter hosszú, 45 centiméteres átmérőjű Whitehead torpedó részére, a hadihajónak kiváló harc-képességet biztosít. A hajó védelmére az egész hajót nikkellkrómácel-páncéllal övezik. A páncél középső részén huszonhárom, a hajó végén tiz centiméter vastag és két méternyire ér a víz alá. A földézet s a hajó belső részét, teknős-béka alakú hat centiméter vastag folytacél-páncéllemez védi. A páncéltornyokat huszonöt centiméter vastag nikkellkrómácelből készítették. A villamos világításhoz, az ágyúk elsütéséhez, a torpedóvető-készülék működéséhez és a jelzőszolgálathoz szükséges áramot öt dinamómotor szállítja. A hajótest a külső páncéllemezben belül két belső falból áll s az egész belső öv számtalan kisebb rekeszre van osztva; minden rekeszt villamos készülék segítségével a gözszivattyúval köthetik össze. Ily módon, ha egy ellenséges torpedó keresztül is szakítja a hajó falát, a víz csak néhány rekeszbe tódulhat s onnét is a gözszivattyúval néhány perc alatt kiszivattyúzható. A tiszték és a legénység konyháját gőzfűtésre rendezték be s a hajószobákat aszbeszttel bevont, el nem égethető butorral rendezték be. A hajón nyolczszáz főnyi legénység végez szolgálatot. Az új hajó az

Erzherzog Franz Ferdinánd nevet kapja. Két épülőfélben levő testvérhajója a Radetzky és a Zrínyi 1911-re készül el. Vizrebocsátásra ide várják Ferenc Ferdinánd királyi herceget s az udvar néhány tagját.

— **Korvin főhadnagy siklócsónakja.** Korvin főhadnagy minap tervezett útja újfajta motoros csónakjával Bécsből Budapestre, melyet a főhadnagy három óra alatt akart megtenni, mint bécsi tudósítónk jelenti, fiaskóval végződött. A főhadnagy csak Aspernig ért el, ahol elromlott a motor és a főhadnagy az ut folytatásáról lemondott. Elindulása előtt a főhadnagy egy bécsi lap tudósítójának a következő részleteket mondta el találmányáról:

— Eredetileg egy olyan csónakot akartam készíteni, amelyik a vizen siklik tova, de amelyet egy, a levegőben működő készülék hajt. Santos Dumont is kísérletezett már ezen a téren és fogadott, hogy egy olyan csónakot fog készíteni, amely óránként száz kilométer sebességgel halad tova. De készüléke csak nyolc kilométer sebességet ért el s így elveszítette fogadását. Én is foglalkoztam a siklócsónak eszméjével és sikerült is igen számottevő eredményeket elérnem. Csónakkal jártam Amerikában a Hudsonon és más nagy folyamokon, amelyek nagy gőzösköz közlekednek, ahol tehát a magas hullámverés könnyen felboríthatná volna járművem, de ez sohasem történt meg, mert csónakom úgy van készítve, hogy a legnagyobb hullámhegyek sem árthatnak neki. Viharos idő alkalmával az Adriai-tengeren Fiuméből Pólába mentem és mindig sikerült baj nélkül elérni céloimat.

A siklócsónak négy méter hosszú és egy méter széles és ugyszólván teljesen a vizen lebeg. Ez a titka annak, hogy a jármű óránként halva, sőt Korvin szerint *nyolcvan kilométer sebességgel* tud tovasiklani a vizen.

— **Balla színházat akar építeni.** A kaposvári új színház tervéről több ízben tettünk már említést. Bármilyen hosszú idő óta is húzódik már ez az ügy, még csak közel sem jár a megvalósuláshoz. Az új színház költségeit 120 000 koronára irányozták elő. Most azonban, mikor már valamely építő vállalkozó megbízatásának kellett volna következnie, kiderült, hogy az 120.000 koronából csak az üres falakat és tetőzetet lehet felépíteni, — nézőtér, színpadi berendezés, központi fűtés és vízvezeték költségei nincsenek benn az előirányzatban.

Többet, mint 120.000 koronát, azonban nem igen akarnak költeni a kaposváriak. Ennek az összegnek a felét, 60.000 koronát is a kultuszminiszter adja. De a jelenlegi színház állapota tarthatatlan s így Balla Kálmán színházigazgató maga akarja a színház felépíteni. A „Somogyvármegye” című kaposvári lap a következőket írja a tervről: „Ujabb adósságokba verni magukat kész öngyilkosság, a legnagyobb foku lelkiismeretlenség. Néhány áldozatkész színházjáró kedvéért nem költsézhelünk a végtelenségbe. A nagy tömeg, köztük pl. a polgármester is, kit az idén még egyetlen egyszer sem láttunk színházban, — nem oly kulturéhes, hogy meg ne tudjon élni színház nélkül.

Szomorú bizonyítéka ennek a mostani színiévdal mindig nézőtere. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy színházra ne lenne szükség, hanem hogy erre a célra nem lehet és nincs most a városnak 200—240 ezer koronája. De tegyük akkor lehetővé, hogy a kiknek igenis van kedvük is, pénzük is e nélkülözhetetlen és már elodázhatatlan befektetéshez — azok meg is tehessék ezt. — Itt van a színházigazgató, Balla. Biztosan tudjuk, hogy ha a város megfelelő helyen ingyen telket ad neki, átengedi neki az e célra szolgáló 60.000 korona államsegélyt és jogokat biztosít részére, melyekből a városnak kára nem lehet, úgy Balla jövő nyárra már fölépítteti az új színházat.

Balla színházigazgató ugylátszik minden áron nyári színházakat akar építeni a dunántúli városokban. Erre vall az, hogy a Szombathelyi színház bizottság tegnapelőtti ülése is foglalkozott Balla Igazgatónak egy hasonló ajánlatával, mely Fiumét különösen azért érdekli, mivel az ajánlat elfogadása esetén Balla nem jöhetne többé Fiuméba. A tett előterjesztés szerint Balla Kálmán hajlandó szerződést kötni Szombathely városával a következő módzatok szerint:

a város telket adna az építendő nyári színház örhöz, az állam bizonyos összeggel se-

gélyezné a vállalatot, a terv kivételéhez szükséges többletet Balla Kálmán finanszírozná erre a célra 30—40 ezer koronát tenne le biztosítékul. Ezzel szemben kiköti Balla, hogy teljes pozsonyi szintársulatával öt éven át virágvasárnapról szeptember 1-éig játszasson az új nyázi szinkörben.

Az ajánlat elfogadása fölött a bizottság még nem döntött.

— **A kereskedelmi kamara ülése.** A fiumei kereskedelmi és iparkamara folyó hó 18-án pénteken délután 6 órakor saját helyiségében ülést tart, melynek napirendje a következő:

1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter nyilatkozattétel végett leküldött törvénytervezete a kisbirtokok és az otthon védelméről.

2. A kamara véleményének megnyilvánítása a helyi érdekű vasutakról szóló törvénytervezet reformjáról.

3. A kereskedelmi miniszter átiratban megküldi az új ipartörvény-novella második részét.

4. Ugyanazon minisztérium bekéri a kamara véleményét a vasárnapi munkaszünetről szóló új törvényjavaslatra nézve.

5. Határozathozatal a tervezett új vasuti tüzletszabályzat dolgában.

Távirat ◀▶ Telefon.

Interparlamentáris konferencia.

BERLIN, szept. 17. Az interparlamentáris konferencia mai ülését Bülow német birodalmi kancellár nyitotta meg egy hatafmas beszéddel, melyben a konferencia tagjait üdvözölte. Utána Apponyi Albert gróf mondott egy magas szárnyalású beszédet. Surmin és Zagorac horvát tartománygyűlési képviselőket, kik a konferenciában szintén részt akartak venni, az előnk elutasította azzal az indoklással, hogy csak a magyar csoport tagjaként jelentkezhetnek.

Elítelt plébános.

BUDAPEST, szept. 17. Kocsurek Rezső pozsony-szentiványi plébánost a királyi Kuria ma magyarelleses igazgatásért 14 napi államfogházra ítélte.

Visszavont feljelentés.

BUDAPEST, szept. 17. Dégenfeld István gróf, ki a napokban Varga Imre ügynököt csalás miatt feljelentette, ma a törvényszéknél visszavonta panaszát, mire Varga Imrét azonnal szabadlábra helyezték.

A gyorsforraló áldozata.

UJSZENTANNA, szept. 17. Ackermann Istváné itteni előkelő uriaszony ma gyermekének gyorsforralón tejet melegített. Az égő szesz valahogyan az asszony ruhájára ömlött, amitől az tüzet fogott. Minthogy senki sem volt a közelben a szerencsétlen nő teljesen elégett. A szép urinő tragikus halála az egész környéken nagy részvétet kelt.

Vizből kihalászott bombák.

SENTPÉTERVÁR, szept. 17. Ma itt a Nagy-Péter hid közelében egy ládát huztak ki a Névából, melyben 6 bombát találtak. A bombák egyike véletlenül leesett és felrobbant. Több ember meghalt és számosan megsebesültek a körülállók közül.

A pátriarka-választás.

KARLÓCA, szept. 17. A szerb radikálisok tegnap estig tanácskoztak, de nem tudtak a pátriarka-választás dolgában egyezsége jutni. Különösen Balla újvidéki főispán és Tomics Jása kapacitálják a radikálisokat a kormányynyal való megegyezés érdekében.

A veszprémi hadgyakorlatok.

VEZSPREM, szept. 17. Bár tegnap ótal erősen lehült a levegő és reggel hideg szél fújt s a nap nem sütött ki, a király ma reggel 9 órakor a püspöki rezidenciából ismét kihajtatott nyitott kocsin Hajmáskér felé. A király mellett Bolfars tábornok ült és a következő kocsiiban Kerzel udvari orvos kísérte. Hajmáskér közelében, ahol a döntő küzdelmet várják, a király lóra szállt. A két küzdő fél csapatainak egy része ma már összeültközt Rátót-nál.

HAJMÁSKÉR, szept. 17. A hadgyakorlatok vezetésére, élén Ferenc Ferdinánd főherceggel, ma a csapatok új állása folytán helyet változtatott és a Veszprémtől keletre levő kilitő hegy magaslatait foglalta el. Az összes csapatok a legjobb kondícióban vannak.

VEZSPREM, szept. 17. Ófelségét ma délután 3 órára várják vissza Veszprémbé, amikor a püspöki rezidenciában udvari ebéd lesz.

A szocialisták működnek.

BUDAPEST, szept. 17. A szociáldemokrata párt tegnap este tíz négyüest tartott a város különböző részeiben az általános választójog érdekében és a klerikalizmus ellen. A gyűlések után több száz munkás a „Népszava” szerkesztőse elé vonult, melynek erkélyéről többen szónokoltak a tömeghez. A rendőrség szét akarta venni a meg nem engedett gyűlést, miközben kardvágásokkal számos munkást megsebesített és összesen 28 elfogatását eszközölte. Este tíz órakor a városban ismét helyre állt a nyugalom.

BUDAPEST, szept. 17. A budapesti szociáldemokraták pártja ma plakátokat ragasztott ki a főváros utcáin, melyben értesítik a párt tagjait, hogy szeptember 21-én, a parlament megnyitási napjának előestéjén 25 népgyűlést fognak tartani a város különböző részeiben. Ezután nagyszabású felvonulást rendeznek. A rendőrség a zavargások megakadályozására széleskörű óvintézkedéseket fog tenni.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Vérszegénység

ellensúlyozásául tessék SCOTT-féle Emulsiót használni a mely a **vért gazdagítja** és a test husát szilárdná és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsió

egyaránt hatásos fiatalnak és öregeknek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint ahogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.

Kapható minden gyógyszertárban.

AZ Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer-védjegyet — a halászt — kérjük figyelembe venni.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

Helyiség változás.

Bátorodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig a Via Andrásyban felelő

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szíves pártfogást kéri tisztelettel

Telefon 534.

Fleischhacker C.

Első fiumei magyar uri és női fodrász terem az Adria Palotában.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végeztetnek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

Élő virágcsokrot,

koszorut, virágdiszítést bármely alkalomra izlésesen s olcsón készít Kovács Teréz virágkereskedése Fiume, Corsia Deák 30 (az Ossoinak-ház kapubejárójában).

Cserepes növényben nagy választék.

Vegyztisztító

és szabóműhelyemet

ház lerombolása miatt áthelyeztem

Via Cappuccini 6.

A n. é. közönség további bizalmát és nagy megrendelését várva tisztelettel

Löwinger Mór.

Levelező-Lap hívásra készséggel házhoz megyek.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű **szalon-irodai s kávéházi széket** s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

Irodai tisztviselői,

ki a magyar és német nyelven kívül némileg az olaszt is bírja, havi 100—140 korona fixummal és gyorsan növekedő mellékjövedelemmel **azonnal felvétetik**: Irásbeli ajánlatok „Jövő” jelíggel a kihivatalba intézendők.

Globus

Hirlapügynökség.

Újság-elárusítás rögtön a vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca (az Europa szálló közelében).

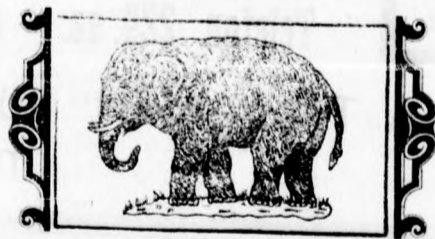
Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv.-társaság.

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ

táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténcént kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujonnán érkezett szalma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermek-különlegességek. Panama-kalapok.

Telefon sz. 19.

Telefon sz. 19.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Via del Pozzo 2.

Raktárak Via delle Piule 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat vas- és fémáruban, mindenféle szerszámokban és épületvasalásokban.

Feliratok — Másoló prések. — Sulyzók.

Nagy raktár hidas-, tizedes és konyha-mérlegekben

„KOMET” önműködő ajtózáró készülék.

Forgópisztolyok. — Szobapuskák. — Töltények.

II.

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN
 kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
 Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővénnyű tengeri fürdő, saját tehenészet,
 jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitünő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

KUMIN FERENCZ vendéglős.

Ha szereti az egészségét,
 használjon kizárólag
aluminium konyhadényeket

tisztá alumíniumféméből, a melyekkel fűtő-
anyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS

LEONESSA VINCENZO

Via Andrássy 17. — FIUME — Via Andrássy 17.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villamos világítási, villánhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések.
Villamos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.

A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitünő konyha.

Minden időben friss halak.

Első fiumei magyar
kárpitós és diszitő

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a leggyorsabbtól a legmoder-
nebb berendezésig minden nemű kárpitós,
diszitő és angol börmunkát jutányos árban.Szíves pártfogást kér **Garami József.**a budapesti Steinschneider udv. szállító
cég volt munkavezetője.**Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!**„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a melyent
eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

▶ „A TENGERPART” minden hirdetése eredményes jár. ◀

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések
is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg
népszerűségét és olvasottságát.**NEW-YORK**

áruház

FIUME, Via Andrássy I. sz.

az általánosan elis-
mert legolcsóbb be-
vásárlási forrás férfi
és- női divatcikkek
és rövidáruban.**Bonbonniere Möve**

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló Esténként nemzetközi varieté-
előadások kizárólag elsőrendű

művészi erők felléptével.

Kitünő szellőztetés.

Nattich Henrik

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle
angol különlegességi
gyártmányok.**ABBZIA
VILLA MELANIE**

Szabados penzió

Előkelő magyar otthon közvetlenül
a tenger partján saját fürdővel és
kitünő konyhával. — Mérsékelt árak.
Kívánatra díjtalan prospektus.**Maluszewszki Szaniszló
CENTRAL KÁVÉHÁZA**

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.
Legfinomabb cukorsütemények.**ELSO FIUMEI
RUHA - SANATORIUM**

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra át-
veszek. Olcsó havi előfizetés ellenében
rendben tartom az egész ruhakészletet. 30
éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszbó.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMTATOTTÁ QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME